

1848-08-13
Dons, Peder Jensen

Af Niels Pedersen
Fra www.engbaek.com

Min søster Karen er født den 28. januar 1848. Og hun blev den af mine søstre, der under moders langvarige sygdom i mange år blev den styrende i huset, hvorfor hun i særlig grad skal mindes med tak, dog mest for moders gode og omhyggelige pleje under hendes store lidelser. Efter Anes og mit bryllup flyttede Karen til Bleggaarden, hvor der forud var indrettet god lejlighed til hende. Der boede hun ind til efteråret 1886, dog med afbrydelse af 3 måneder om sommeren, da hun var optaget som lærerinde i håndarbejde på Vallekilde Højskole. Derfra blev hun skattet højt og erhvervede sig tilnavnet. "Karen med nettet", fordi hun altid gik med sit hår i net.

Men ved november det nævnte år (1886) rejste hun til Bovlund i Sønderjylland for at overtage pladsen som husbestyrerinde på et fællesmejeri, tilhørende mejeriejer Peder Jensen Dons. Det var en meget ansvarsfuld plads, da Dons's kone Margrethe Møller kort forud var død fra 5 børn, hvoraf den yngste kun var et år gammel. Det blev imidlertid for Karen en meget begivenhedsrig tjeneste, da hun inden året var omme, holdt bryllup med enkemanden Dons. Hun havde før den tid haft adskillige bejlere, der alle måtte nøjes med en kurv. Men her blev straks en stor gerning for hende at tage op, idet hun ved sit "Ja" til Dons, blev mor til hans 5 børn: 2 piger og 3 drenge, hvis navne var følgende: Margrete, Johanne, Kristian, Olav og Hjalmar. Deres bryllup var den 15. juni 1887, og det foregik som sønderjydsk skik var den gang, først med borgerlig vielse hos amtsforstanderen eller en anden embedsmand og så bagefter brudetale og bøn om Guds velsignelse i kirken af stedets præst, som her i dette tilfælde var frimenighedspræst L. B. Poulsen, Bovlund.

Mejerigerningen der på stedet, og hvad andet hørte til varede dog kun knap 2 år efter at Karen var kommet derover, idet der i nabosognet til Bovlund blev oprettet et andelsmejeri, hvorved Dons tabte en stor del af sin mælk. Han afhændede da på bedste måde sit mejeri og inventar, og da der samme sommer 1888 var bygget nyt andelsmejeri i Hjørlande (Jørlunde) på Sjælland, søgte han pladsen der og fik den. I dette ny hjem blev deres kræfter taget i brug i fuldt mål, dels med mejerivirksomheden for de mange andelshaverer og dels med opdragelse af børnene, der alle kom i friskole.

Efter 3 års forløb havde de den sorg at miste lille Johanne. Hun døde af difteritis. I mange år var de ellers fri for nævneværdig sygdom, men da Karen blev omkring ved 60 år gammel begyndte en snigende galdestenslidelse, der til tider voldte hende store smerter. I året 1911 lod hun sig indlægge på St. Lukas Stiftelsen i København, hvor en operation blev foretaget, men med det udfald, at hun døde dagen efter, den 16. august 1911

Dons fortsatte mejerigerningen endnu et par år, før han ved sit 25 års jubilæum tog sin afsked. Derefter boede han dels på Fyn og dels i Sønderjylland, ind til han i efteråret 1921 flyttede til Sundbylille, hvor han under tiltagende sygdom kærligt blev plejet af Gurea Svendsen. Han døde den 1. januar 1922. Men Gurea fortjener stor tak for sin opofrelse for ham på det sidste.

Børnene

Karen blev moder til et barn, men det døde ved fødslen, og flere kom der ikke. Det var altså Dons og Margrete Møller's børn hun fik til opgave at sørge for. Og det bør siges, hun gjorde det med en omhu, som var det hendes egne, hvorfor de også skal omtales her.

Den ældste Hjalmar, blev født den 26. maj 1880. Han kom over til os for at gå til konfirmationsforberedelse hos vor gode valgmenigheds præst Pedersen i Vejstrup, der konfirmerede ham. Siden lærte han mejeri hjemme og på Langeland, men rejste så til Amerika, hvor han kom til at lede et stort mejeri. I de senere år har vi dog kun hørt lidt fra ham.

Begge de to andre brødre Olav og Kristian der henholdsvis var født den 7. juni 1881 og 19. juli 1882 kom derimod til Hjelmkilde og gik derfra til præst og ligeledes konfirmeret af Pedersen. Efter Olavs konfirmation kom han her til os for at gå i forberedelse til lærergerningen hos Brønsted. Derefter på Silkeborg Seminarium, hvorfra han tog en god eksamen.

I forbigående må jeg bemærke, at Brønsted forberedte sine elever til seminariet så godt, at forstander Vinter udtalte: "De, der går i forberedelse hos Brønsted, behøver ikke at komme her til prøve for at blive optaget. Vi optager dem på Brønsted's anbefaling."

Olav blev gift med Helga Johansen, datter af højskolelærer N. Johansen, Ollerup Højskole. De flyttede til Odense, hvor han siden har virket som kommunelærer.

Kristian blev senere også gift med en anden af fornævnte N. Johansens døtre. Thora hedder hun. De flyttede først til Kiel, men senere, da krigen udbrød, til København, hvor han driver grossererforretning i større stil med mange ting og er for tiden vist en meget rig mand, men desuagtet den samme jævne Kristian, når man taler med ham.

Datteren Margrete Dons, født den 17. september 1886 blev konfirmeret af pastor Laursen, der dengang var kapellan for valgmenigheden i København, senere præst for valgmenigheden i Vejstrup. Hun kom også her til for at forberede sig til lærerindegerningen hos Brønsted. Hun kom dernæst til Ringe Uddannelsesskole, hvorfra hun fik sin gode anbefaling af daværende friskolelærer Laurs Rasmussen. Senere har hun virket som lærerinde i Høve og Trunderup friskoler, hvorfra hun blev kaldet til forstanderinde for Bramminge Optagelseshjem, der tid efter anden har fået flere børn. På tiden er der 24, så også der er det en stor og velsignelsesrig gerning hun har taget op. Vi, der kender hende, siger: Til lykke.

Fra Slægtsbog for efterkommere efter Christian Peter Møller, Hjerting Sogn

Peder Jensen¹ Dons #4686, f. 13 AUG 1848 i Hjerting. Han blev gift med (1) Ane Kjerstine Margretha Møller #4440, gift 03 MAJ 1879 i Rødding, f. 04 MAR 1854 i Hjerting mark, Hjerting sogn, (datter af Christian Peter Møller #4427 og Johanne Maria Hansdatter Bonde #4437) d. 17 SEP 1886 i Bovlund, Agerskov. Han blev gift med (2) Karen Pedersen #4692, gift 14 JUL 1888, f. 28 JAN 1848. Peder død 01 JAN 1922 i Åbenrå havde plads som landvæsenelev på flere forskellige herregårde, aftjente sin værnepligt i København, besøgte Rødding Højskole samt Lumby Landboskole, blev derefter uddannet som mejerist på forskellige herregårdsmajerier, var nogle år mejeriassistent i Sønderjylland, blev 1878 mejeribestyrer i Nakke på et mejeri under godset Wedellsborg, købte senere en gård i Bovlund, indrettede her et mejeri og drev dette for egen regning, solgte nogle år senere mejeriet til en kreds af leverandører, fik 1888 ansættelse som mejeribestyrer i Jørlunde og virkede her til 1913, afbrudt af 3 måneders ophold på Dalum mejeriskole. Var i flere år medlem af hovedbestyrelsen for Dansk Mejeriforening.